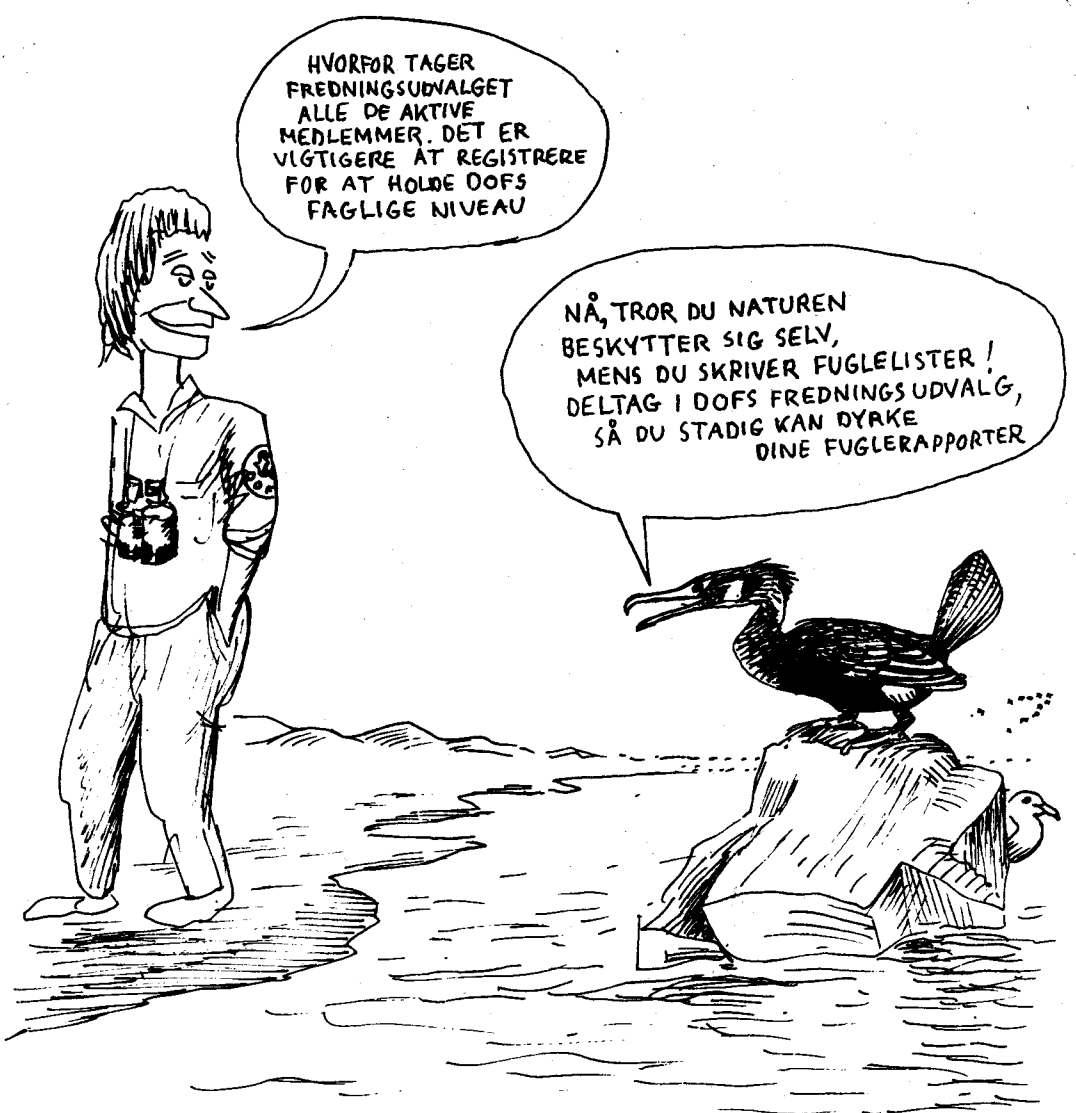

SØRAVNEN 1/80.

HVORFOR TAGER
FREDNINGSSUBVALGET
ALLE DE AKTIVE
MEDLEMMER. DET ER
VIGTIGERE AT REGISTRERE
FOR AT HOLDE DOFS
FAGLIGE NIVEAU

NÅ, TROR DU NATUREN
BESKYTTER SIG SELV,
MENS DU SKRIVER FUGLELISTER!
DELTAĞ I DOFS FREDNINGSSUDVALG,
SÅ DU STADIG KAN DYRKE
DINE FUGLERAPPORTER

Dansk Ornithologisk Forening

DOF er en landsforening for fugleinteressererede og fuglebeskyttelse med afdelinger over hele landet. Foreningen er stiftet i 1906.

Foreningens formål er at fremme kendskabet til og interessen for fugle og at virke til beskyttelse først og fremmest af den danske fuglefauna. Dette formål søges fremmet blandt andet ved afholdelse af møder og ekskursioner og udgivelse af et tidsskrift og andre publikationer samt ved arbejde for at forbedre fuglenes livsvilkår.

Indmeldelse sker ved henvendelse til foreningens hovedkontor eller ved indbetaling af kontingentet på girokonto 7 00 08 39, DOF, Vesterbrogade 140, 1640 København V, tlf. (01) 31 81 06. Det ordinære kontingent er 120 kr. pr. år, 80 kr. for juniormedlemmer (under 18 år) og 40 kr. for ekstraordinære medlemmer (modtager ikke foreningens publikationer, men kan deltage i møder og ekskursioner).

Medlemmerne modtager gratis Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift (2-4 hefter pr. år), Meddelelserne (4 gange pr. år) med oplysninger om møder og ekskursioner, Feltornithologen (4 hefter pr. år), Fugleværn (aperiodisk, som regel 1 hefte pr. år), samt eventuelle lokalblade.

Lokalafdelingen i Århus Amt står for de lokale arrangementer, som annonceres i meddelelserne fra hovedforeningen. Alle DOF-medlemmer kan frit deltage i afdelingens møder og ekskursioner.

Lokalafdelingen udgiver også bladet »Søravnen« to gange årligt i et oplag på 700 eksemplarer. Bladet sendes gratis til alle DOF-medlemmer i Århus Amt. Medlemmer udenfor amtet kan tegne abonnement på bladet. Det koster 15 kr. pr. år.

Alle henvendelser sker til lokalafdelingens adresse: Dansk Ornithologisk Forening/Århus Amt, Viborgvej 29, 8000 Århus C.

Redaktion:
jean rasmussen (ansv.)
liselone callesen
jørn eskildsen
allan janniche
flemming christensen

Sats:
jean rasmussen

Tryk:
Huset

Trykkere:
red. m. fl.

Tegninger:
jens gregersen 1,5,11
red. 29
per delphin lo

Fotos:
lars johansson 9,18,19

Træsnit:
henning persson

"Naturens orden" på side 11 er skrevet og tegnet af jens gregersen.

INDHOLD:

En fed leder.....	3
En sub-leder.....	3
Tårngruppen.....	4-5
Lokalrapporten.....	6-7
Hvad er egentlig meningen.....	7
Fugleværnsfonden.....	8-9
DOF's Redekassegruppe.....	10
Ud at se med Århus Sporveje.....	12-14
Generalforsamlingen.....	15-16
Fredningsudvalget.....	17-20
Anmeldelser.....	21
Mosegruppen.....	22-23
PR-udvalget.....	24
Moesgårdrapporten.....	25-26
Opråb.....	26
Adresseliste.....	28
Send tegninger ind.....	29
Exkursionsreferater.....	30-35

EN FED LEDER:

Der kommer mindst 2 nr. af Søravnen i 1980.

EN SUB-LEDER:

I løbet af de sidste par år er aktiviteterne i DOF/Østjylland steget voldsomt. Denne fremgang skyldes en øget interesse fra medlemmernes side, samtidig med at udbudet af forskellige aktiviteter er steget. Det er nu ikke mere kun ekskursioner og møder som medlemmerne kan deltage i, men aktiviteter hvor interesserede kan gøre et stykke arbejde for foreningen (f.eks. i møde- og ekskursionsudvalget med tilrettelæggelse af møder og ture), eller hjælpe med arbejdet til beskyttelsen af naturen (i fredningsudvalget).

Fredningsudvalget er afdelingens største aktivitet, og har været det siden starten i sept. 1978.

Meningen er at få flere til at deltage i det fredningsarbejde som er nødvendigt for at bevare den sidste natur vi har tilbage.

Foruden dette, som det til fulde har opfyldt, har det medført at flere personer er blevet interesseret i andre dele af foreningsarbejdet. Flere er derfor indgået i dette arbejde, f.eks. trykning af Søravnen, oprettelse af PR-

udvalg, indtrædelse i bestyrelsen m.m.

Også i Søravnen kan vi registrere en øget aktivitet. Antallet af bidragsydere er steget, ligesom stoffet er blevet mere alsidigt. Det betyder, at stoffet nu er blevet orienterende om foreningens aktiviteter, hvorimod det tidligere var baseret på en mindre gruppes mere eller mindre sjældenhedsprægede fugleagttagelser.

Det fuglestof som nu bringes, drejer sig om større eller mindre undersøgelser af forskellige emner af ornithologisk interesse.

Alle disse forhold kan den ledende gruppe i DOF/Østjylland kun hilse velkommen med glæde, og håbe at arbejdet yderligere udvides og fører til et vi kommer i bedre kontakt med hinanden, omkring fælles interesse, fugle.

Tro nu ikke, at der er arbejdsløshed i DOF. Der er stadig en lang række aktiviteter der burde laves, og som kun kan udføres med en endnu større aktiv deltagelse fra medlemmernes side.

red.

TÅRNGRUPPEN.

Som nævnt i Søravnen nr. 1/1979, foreslår DØF-Arhus, at der bliver bygget et udsigts-tårn ved Brabrand Sø. Det udvalgte sted er Stautrup på syd-siden af Brabrand Sø, ude mellem nogle træer i rørskovzonen. Grunden tilhører Århus Kommunale Værker, som har meddelt tilladelse til at bygge på grund-en.

Den 27. februar blev der afholdt åstedsforretning, dvs. besigtelse på stedet. Fredningsnævnet for Århus Amt havde indkaldt til mødet.

Vi var fra udsigtstårngruppen taget derud til stedet i god tid. Det var koldt, med sne og is. Vi kunne ikke komme helt hen til stedet; men solen var fremme, støren var kommet, og vi var spændte på, hvordan en åstedsforretning gik for sig.

Lidt over 10 kom de øvrige deltagere, som var mødtes ved den gamle stationsbygning. Foruden Fredningsnævnet og tårngruppen, deltog Knuhtsen fra Amtsfredningskontoret, Fredningsnævnets sekretær, Ingeniør Lund fra Kommunale Værker og en repræsentant fra Århus Kommune.

Stemningen for tårnet var meget positiv, og vi fornemmede, at alle fremmødte syntes,

at ideen med at bygge et udsigtstårn ved søen var god. Diskussionen drejede sig ikke om, hvorvidt tårnet overhovedet skulle bygges, men om, hvordan det skulle se ud.

Formålet med at afholde åstedsforretningen var, at tårngruppen kunne udpege stedet, dvs. vise, mellem hvilke træer tårnet tænkes placeret. Yderligere havde mødet til formål, at Fredningsnævnet kunne se på forholdene "in natura", før de tog stilling til en dispensation fra hhv. Brabrand Sø-fredningen og søbyggelinien.

De skulle bl.a. skønne over om et tårn ville være i strid med formålet med Brabrand Sø-fredningen. Denne går hovedsagelig ud på, at den frie udsigt over søen hhv. over bakkerne på nordsiden af søen skal bevares. Et udsigtstårn vil fremme dette formål, f.s.v. tårnet letter udsynet over søen. Hvad angår udsigten fra området bag tårnet, vil den ikke blive begrænset, da vi netop har valgt at placere tårnet mellem en gruppe høje træer.

Mødet varede i godt ½ time, og den 19. marts har Fredningsnævnet på et ordinært møde besluttet at give os tilladelse til at bygge et udsigtstårn.

Tilladelsen gælder for 5 år, fra den 19. marts 1980. Den kan forlænges, hvis udsigtstårnet i 1985 fungerer efter sin hensigt.

Der er knyttet visse betingelser til tilladelsen. Tårnet skal placeres på det sted, gruppen udpegede under åstedsforsretningen. Det skal bygges af imprægneret træ eller i mørke farver. Det skal vedligeholdes, så det ikke virker skæmmende i området.

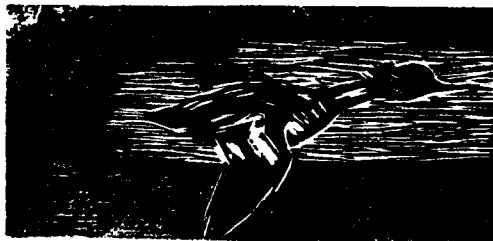
Siden Søravnen nr. 1/1979 udkom, er gruppen blevet kraftigt udvidet. De nye medlemmer er Lise Löchte, John Loft, Ole Bøgh Vinther og Jean Rasmussen.

En del af gruppen har udarbejdet en mere nøjagtig skitse, som tårnet skal bygges efter. Selve bygningen forventes at starte i eftersommeren. Det er nødvendigt at vente med at bygge, til der er tørt ude mellem træerne, hvor tårnet skal stå.

Mht. økonomien er projektet ikke kommet så langt endnu. Foreløbig er det besluttet, at indtægterne fra sommerens fuglestemmeture, skal anvendes til tårnet. Iøvrigt håber vi, at den velvilje, som ideen om tårnet er blevet modtaget med, vil holde ved, når det kommer til at dreje sig om økonomien.

tårngruppen
v/ Liselone

LOKAL- RAPPORTEN 1979

Det er nu blevet tiden, hvor indsamlingen af iagttagelser til lokalrapporten skal løbe af stabelen.

Der har siden anden halvdel af 1976 været problemer med at få lokalrapporterne ud i ordentlig tid, og det er med beklagelse, at rapporterne 1976 del 2, 1977 og 1978 først kan rekvireres nu. For at undgå sådanne forsinkelser vil vi fra næste år køre med faste terminer for deadline og udgivelse. Den nøjagtige deadline, som vil ligge omkring den 15. januar, vil blive proklameret i Sørvadens næste nr.

Iagttagelser til lokalrapporten 1979 skal være os i hænde senest den 1. juni (hvilket er meget snart !) og det skal tilrådes at indsende iagttagelserne til

tiden, da vi påregner at udsende rapporten sidst i juni.

Iagttagelserne skal sendes til Rapportgruppen, DOF, Viborgvej 29, 8000 Århus C.

For dem, som er i tvivl om hvilke iagttagelser, der skal indsendes, kan det anbefales at benytte sig af i-systemet, som viser hvilke arter der er indsamlingsarter, altså arter som bør indsendes. I-systemet kan enten findes i tidligere lokalrapporter, eller de kan rekvireres ved henvendelse til rapportgruppen.

P.S. I den forløbne tid har rapportgruppen skiftet besætning og består nu af Jørn Franck, Henning Lykke Larsen og Hans Henrik Høj.

rapportgruppen
v/Hans Henrik.

HAR DU NOGET
TIL DEN NYE LOKAL-
RAPPORT ?

JA 2 BLÅMEJSER
PÅ MORS FODER-
BRÆDT

SIKKE NOGET
BAVL, JEG TROEDE
KUN DET VAR
OM HITS

HVAD ER EGENTLIG MENINGEN?

Vi beklager jo meget, at der kun kom ét nr. af Søravnen sidste år. Ekstra pinligt var det jo, at det nr., der kom faktisk udsendtes i 1980....

Selvom vi i Søravnen red. føler og ønsker os forholdsvis frie overfor red.-arbejdet, kan vi alligevel ikke lide, at du kun fik ét nr. i 1979. Vi kan derfor ikke lade være med at proklamere, at vi regner med at udsende 3 nr. i 1980! (altså foruden 1979-nr., der jo også udsendtes i 80).

Det var oprindeligt meningen at udsende to nr. på én gang, d.v.s. det, du har i hånden nu og et særnummer om Ramsarområde nr. 13: Horsens Fjord + Endelave. Dette særnummer skrives og illustreres af Århus-drengen Jens Gregersen. I 11'te time før trykning fandt vi imidlertid, at meget kunne

blive endnu bedre i dette særnummer, men samtidig var vi ved at få stress - du ved: forår, fugle, kærlighed..... alt skal jo passes.

For nu at sige alt dette kort: Du har god grund til at forvente endnu to nr. i 1980!

Det ordinære nr., der skal udkomme til efteråret har deadline
1. SEPTEMBER 1980

Vi ser endog meget gerne, at du er med til at præge det med artikler, notitser, tegninger o.l. Vi savner f.eks. artikler om fugleområder i amtet. Er der en lokalitet, du færdes meget i (udover de meget kendte), så skriv om den.

Vi ønsker dig et godt forår og en god sommer

red.

FUGLEVÆRNSFONDEN.

Lad os købe en østjysk mose.

Fugleværnsfonden er idag det mest aktive alternativ til statslige opkøb af naturområder for bevarelse af fugleområder. Staten har i deres opkøbspolitik koncentreret sig om de større områder, men fonden udfylder en meget vigtig mission i sikring af mindre og middelstore naturarealer, primært vådområder. Fugleværnsfonden er samtidig DIN indgang til aktivt at støtte sikringen af livsvigtige fugle- og naturarealer. Ved at støtte fonden økonomisk er du med til at sikre spisekamre og yngleområder for vore fugle, især ænder og vadefugle, der er så hårdt trængt i dag. Men udover økonomisk støtte kan du også yde meget vigtig hjælp ved at fortælle om hvilke områder fonden burde og reelt har mulighed for at købe.

Fugleværnsfonden ejer i dag en halv snes gode fugleområder. Det drejer sig om tre øer, Dørholm (Lejet), Roholm og Ægholm, to strandenge, Nyord og Bøvling Klit, en mose, Gulstav Mose, et inddæmnet areal, der senere skal omdannes til sø, Legind Vejle samt en sø, Tryggelev Mose. Sidstnævnte behøver vel næppe nærmere præsentation, men det nyeste er at fonden nu ejer hele Tryggelev Nor. Det har hele tiden været en torn i øjet at det sydligste område, Salmø Nor, ikke var med i de arealer, fonden ejer. Tilmed havde den tidligere ejer planer om at udleje jagten i området, hvilket kunne udløse Værnenge-tilstande (jagt lige op til et reservat). Det er derfor meg-

et glædeligt, at fonden nu kan meddele, at den ejer hele området. Fuglene har jo allerede udtrykt deres glæde med forøgede antal ynglefugle og trækgæster (se Fugleværn nr. 9, 1979).

I øjeblikket har fonden forhandlinger om fuglerige arealer omkring en vestjysk sø og de endelige aftaler omkring købet af Bøjden Nor er ved at være afsluttet. Området købes af et andet fond, Karen Krieger-fondet, men det skal administreres af og senere overgå til Fugleværnsfonden.

I Århus Amt har der end ikke været forhandlinger om køb af noget fugleområde. Dette på trods af at der findes mange fuglelokaliteter, der var oplagte som fugleværnsfondens ejendom. Det skyldes ikke manglende vilje fra fondsbestyrelsens side, derimod simpelt hen at der ikke har været lokaliteter til salg.

Fredningsudvalget har som nævnt andetsteds flere gange påvist, at især de østjyske moser er stærkt truede på den ene eller anden måde. Det vil derfor være oplagte købsemner for Fugleværnsfonden. Tilmed kan de fleste moser gøres mere attraktive for fuglene ved en plejeforanstaltning og købet af en østjysk mose vil derfor være til stor gavn for fuglene og naturligvis også de mennesker der holder af naturen.

Vi bør derfor i DOF-Århus Amt kæmpe for at få købt en fuglerig mose til Fugleværnsfonden. Du kan hjælpe ved at undersøge ejerforhold på den mose, du synes fonden burde erhverve. Du kan

Hvad med at købe Astrup Mose?

også gå mere direkte ind i et arbejde for at skaffe købsmuligheder. Vi vil i Århus Amt oprette en støttegruppe, der skal tage sig af lokale indsamlinger og undersøgelser af købssemner. Interesserede i et sådant arbejde kan henvende sig til undertegnede på Sejrogade 8, 8000 Århus C, tlf. (06) 199312. Udover undertegnede kan kontakt til Fugleværnsfonden ske til sekretæren, Uffe Gjørl Sørensen, der træffes på DOF's kontor i København, mandage kl. 15-17 (tlf. (01) 318106).

Det kan nytte at handle sammen, det har allerede vist sig meget klart. Det har også vist

sig meget klart, at fuglene virkelig har et stort behov for alle de områder, der bliver reddet og forbedret af Fugleværnsfonden. Vi ved at din pengepung er hårdt belastet for tiden. Alligevel synes vi, at du skulle give fonden et bidrag - fuglenes trængsler aflyses ikke i krisetider.

Hvad med at kvittere for dine gode fugleagttagelser med et beløb til Fugleværnsfonden. Send et beløb på giro 5 09 42 32, Fugleværnsfonden, Vesterbrogade 140, 1620 København V. Kommer du til møder på Viborgvej vil du se en af fondens sparebøsser. Den må gerne fodres

Jørn Eskildsen.

DOF'S REDEKASSEGRUPPE.

Ved et par møder på Viborgvej i løbet af januar blev det drøftet, hvor ca. 50 småfuglekasser, foreningen har fået foræret, skulle hænges op, og kasserne blev bragt i ophængningsklar stand.

Kasserne er trekantede i længdesnit, og indgangshullet er trekantet.

Den ædle giver af kasserne er Hr. K. Yde, der hermed takkes for disse.

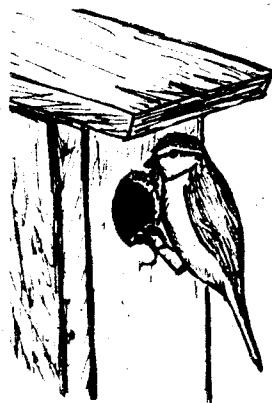
Der blev indhentet tilladelse fra Hr. Pontoppidan, Constantinsborg til at ophænge kasserne i Storskoven, der ligger lidt syd for Brabrand Sø's vestende. Han takkes for tilladelsen.

Vi var 4 mand høj, da kasserne skulle hænges op. Disse blev hængt op og nummereret i løbet af et par lørdage og en søndag i februar.

Siden har en af gruppens medlemmer (P.D.) "spædet op" med yderligere 7 kasser (ikke trekantede i længdesnit) med et lille cirkulært indgangshul med diameter 28 mm. Disse kasser skulle specielt tilgodese mindre mejser.

I alt hænger der nu således 54 kasser i Storskoven.

Ved et møde på Viborgvej d. 18 marts sammenholdtes som aftalt de oplæg til et standard-skema, som gruppens medlemmer hver i sær havde udtænkt. Vi enedes i løbet af mødet om "udseende" dels af skemaerne til feltbrug, dels af "samleskemaer", hvori feltskemaernes data indføres hen ad vejen.

r.a.83

Ud over at undersøge et og andet i forbindelse med kassebeboernes liv og levned, må ophængningen af kasserne dog også ses som et forsøg på at hjælpe hulerugende fugle med logi.

Det kan nævnes, at der blev konstateret overnatning i 14 af kasserne ved det, der i skriven-de stund var sidste besøg, nemlig d. 11. marts.

Personer der måtte have lyst til at deltage i aktiviteterne omkring kasserne, kan stadig nå at komme med i gruppens arbejde fremover og give deres B7 med.

Kassegruppen består d.d. af Bjarke Huus Jensen, Flemming Lundberg, Carl Otto Schneider og Per Delphin.

Henvendelse kan ske på tlf. 260481 (Carl Otto).

På gruppens vegne
Per Delphin.

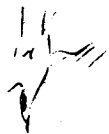
Denne lille itre rasende
Terne, hvordan er det at
den forsvinder alle
steder fra?

Hvem værdsætter
Dværternens svage
hvæse, nærmest hvæsende
skrig når den atpattuli-
erer kysten for at
styrte sig i bølgerne
efter meget små fisk.

Det er da betagende
at der endnu hver
forår ankommer et
stod mellem 5 og 10 par
for at slå sig ned et
passende sted. Et
og andet sted mellem
Kysing Næs og Kalø
Vig.

Så slår de sig ned på
et stykke vindviet
havneteræn blandt
Præstekraver og Top-
lærker.

Mon Dværternerne
forsvinder fra Århus-
bugten. Så er det
naturens orden lige-
som Egå lystpåde-
havn og fritidshusene
på Kysing Næs.

DOF'S LÆSERSERVICE:

UD AT SE MED . . . ÅRHUS SPORVEJE.

Vi skal gøre medlemmerne opmærksomme på, at det nu er blevet muligt at benytte Århus Sporveje, samt de ruter der er tilsluttet Århus Sporvejes takstsamarbejde, som et billigt transportmiddel til fuglelokaliteter inden for Århus og Røsenholm Kommuner. Da der endnu kun er erfaring med dette system i Århus Kommune, er de muligheder, som måtte være for disse ture i Røsenholm Kommune udeladt denne gang.

En billet, der gælder i hele Århus Kommune (4 zoner: zone 1,2,3,4) er gyldig mellem 1½ - 2 timer. Det vil sige at det skulle kunne lade sig gøre at komme fra den nordlige til den sydlige kommune-grænse i dette tidsrum. Prisen er 4,75 kr for en kontantbillet i de zoner. I øvrigt kan vi henvise til Århus Sporvejes køreplan, som kan købes i busserne for 2,00 kr. Den giver oplysninger om alle de forhold der gør sig gældende ved benyttelse af den nærkollektive trafik.

Vi skal beskrive mulighederne for at komme til 5 lokaliteter i Århus Kommune. Det er: Brabrand Sø, Tåstrup Mose+Sø, Giber Å, Moesgård Strand, Åstrup Mose og Kysing Fjord.

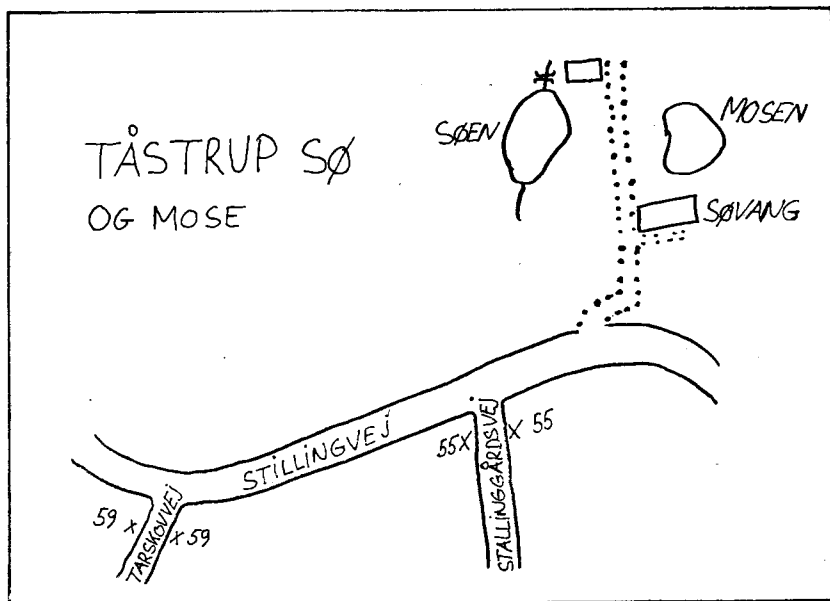
Beskrivelsen er udført således: Buslinie som kan benyttes. H=Hverdage, L+S+H=Lørdag, Søn- og Helligdage. Antallet af min. efter betegnelse, angiver hvor ofte der er busafgang. Banegården og Rutebilstationen benyttes som udgangspunkt. Minuttallet angiver kørselstid fra udgangspunktet til lokaliteten.

Brabrand Sø.: Linie 5 til Stautrup. H:20 min, L+S+H:30 min. Fra banegården 20 min.

Linie 17 til Årslev (stå af ved vestenden af Brabrand Sø = Byleddet). H:15-50 min., L+S+H:40 min. Fra rutebilstationen 25 min.

Rute: Fra linie 5 gå ned gennem skoven (Stautrup Skov) til Brabrand Stien (ca. 50 meter). Fra linie 17, skrå over vejen til Brabrand Stien (ca. 75 - 100 meter). Gode oversigtsforhold fra det meste af Brabrand Stien. Færdsel er ikke forbundet med vanskeligheder, når den foregår på stien. Stien rundt ca. 4 timer. Rigt fugleliv året rundt.

Tåstrup Sø og Mose: Linie 55 til Hårlev (stå af ved sidste stoppested på Stallinggårdsvej). Kun hver anden bus kører ad Stallinggårdsvej (Tåstrup). H:2-3 timer,

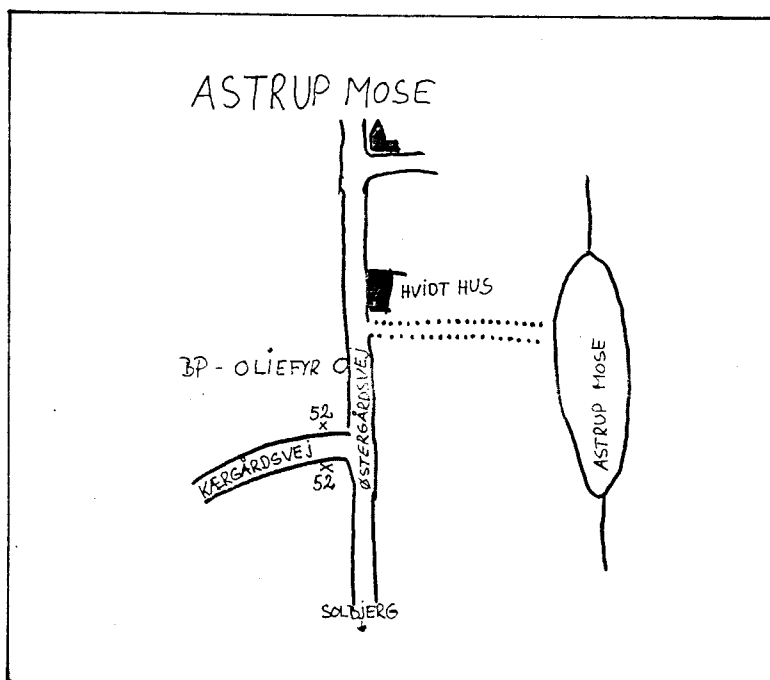

L+S+H: 3 timer. Fra Rutebilstationen ca. 30 min.
 Route: Se kortet.
 Gode oversigtsforhold over søen. Mose kraftigt tilgroet med pil. Vanskeligt at færdes omkring søen (1 vandløb skal forceres) og i mose. Gummistøvler nødvendige. Søen rundt + mosen ca. 2-3 timer.
 Rigt fugleliv forår og sommer. Botanisk set, et interessant område.

Giber A: Linie 6 til Moesgård Museum. Hele ugen 30 min. Fra Banegården 20 min.
 Rute 102 (Århus-Norsminde-Odder) og 103 (Århus-Odder-Gylling-Ålrø) kører fra rutebilstationen (Hads Ning Herreds Jernbaner).
 Stå af ved vejen til Vilhelmsborg. Rimelig gode forbindelser. Se køreplanen på rutebilstationen.
 Rute: Fra Moesgård Museum går man ned gennem porten til Skovmøllen, hvor man kan gå mod Moesgård Strand (til venstre) eller mod Fulden til højre (ca.

400 meter til Skovmøllen).
 Står man af ved Vilhelmsborg kan man gå op til Vilhelmsborg (til højre) eller mod Fulden (til venstre). Strækningen Skovmøllen-Vilhelmsborg ca. 12 km. og varighed ca. 3-4 timer. Næsten alle steder er oversigten over åen gode. Åen er mest omgivet af skov, men omkring kring Fulden er det åbent land med marker. Bortset fra strækningen Skovmøllen-Moesgård Strand er færdsel forbundet med ret store vanskeligheder og gummistøvler er nødvendige.
 Sommer: Alm. ynglende skovfugle. Vinter: Mange overvintrende spurvefugle på træk fra Skandinavien.

Moesgård Strand: Linie 6 til Moesgård Museum. Hele ugen 30 min. Linie 19 - Moesgård Strand. Efterår og forår kun S+H. Hver time fra klokken 10.00. Sommer daglig.
 Rute: Fra Moesgård Museum gennem porten til Skovmøllen, herfra til venstre mod stranden.

(ca. 2 km til stranden). Gode oversigtsforhold. Stedet er specielt for interesserede i fugletræk, men krattene omkring de små vandhuller kan om foråret huse mange rastende småfugle. Slutningen af februar til beg. af juni, til tider stort fugletræk (specielt marts-april). Morgentræk af duer, krage- og småfugle. Senere på dagen, rovfugle.

Astrup Mose: Linie 52 til Solbjerg/Fastrup (stå af ved sidste stoppested på Kærgårdsvej). H: $\frac{1}{2}$ - $1\frac{1}{2}$ time, L+S+H: $1\frac{1}{2}$ time. Fra rutebilstationen ca. 30 min. Rute: Se kortet. Gode oversigtsforhold fra vejen, der fører til mosen, langs nordsiden. Færdsel rundt om mosen vanskelig (2 vandløb skal forceres) og gummistøvler nødvendige. Rigt fugleliv forår og sommer.

Kysing Fjord (Norsminde Fjord): Rute 102 (Århus-Norsminde-Ødder) fra rutebilstationen. Rimelig gode forbindelser udenfor sommertiden. (stå af ved slusen i Norsminde). Gode forbindelser i sommertiden (sidst i maj- sidst i august). Se køreplanen på rutebilstationen. Fra rutebilstationen ca. 40 min. Gode oversigtsforhold ved hele fjorden. Sydsiden dog lettest tilgængelig og kræver ikke nødvendigvis gummistøvler, når færdsel sker på digerne. Rigt fugleliv året rundt.

Vi modtager gerne oplysninger fra medlemmer, som gør erfaringer med disse eller andre ikke omtalte ture i Århus/Rosenholm Kommuner.

DOF's medlemsservice /AJ
DOF-Århus-Viborgvej 29
8000 Århus C.

GENERAL- FORSAMLINGEN.

Generalforsamlingen afholdtes i auditoriet på Naturhistorisk Museum og ca. 25 medlemmer var fremmødt.

Dagsordenen var:

1. valg af dirigent.
2. beretning om lokalafdelingens virksomhed i det forløbne år.
3. fremlæggelse af årsregnskab.
4. bestyrelsesvalg.

På valg: Jørn Eskildsen, Jens Kirkeby, Georges Borgen og Henning Elgård. Kun JK ønskede genvalg. I årets løb udtrådte Kjeld Hansen og Carsten Andersen. Suppleret af Lise-lone Callesen og Henning Lykke Larsen. Til nyvalg havde bestyrelsen følgende kandidater: LC, HLL, Hans Henrik Høj, Arne Kiis og Jesper Madсен.

5. Eventuelt.

ad. 1. Jørn Eskildsen valgtes til dirigent og kunne erlære generalforsamlingen for lovlig.

ad. 2. Lokalafdelingens aktiviteter i 1979.

Møder på Viborgvej 29	15
Møder på Naturhist. Museum	8
Ekskursioner i amtet	23
Ekskursioner uden for amtet	3
Ekskursioner til udlandet	1
Studielejre	1

51

Da flere ekskursioner var af 2-3 dages varighed, har lokalafdelingen i 1979 haft 56 dage med en eller anden form for arrangement (medlems service).

Fredningsudvalget (se også side 17):

Efter en lidt stille periode arbejder udvalget nu godt. Der læses lokalplaner, og hvor disse medfører forringelser i natur- og miljø benyttes retten til at gøre indsigelser. Desuden anmeldes de overtrædelser af Naturfredningsloven som medlemmerne observerer. Det er specielt opfyldning af moser og søer med forskellige former for affald, og det er en væsentlig del af udvalgets arbejde.

Jagtdstilling i Odder (Se

Sørvæn 1/79, side 18-20): Efter invitation fra Odder Jagtforening, deltog vi i en udstilling d. 3.-5. august 1979. Vi havde medbragt lysbilleder af fugle, materiale om foreningen, tidsskrifter, foto, kort over Kysing Fjord, samt plancher om fuglelivet i Kysing Fjord. Alt i alt en udstilling hvor vi fik gjort et PR-fremstød for DOF, samt diskuteret den danske Kystfuglejagt, jæger-ornitholog imellem.

Lokalitetsregistrering:

I deto år, arbejdet har stået på, er der i Århus Amt dækket ca. 50 lokaliteter, hvoraf de 35 er meget fine. I 1980 intensiveres arbejdet og interesserede opfordres til at deltage. Materialet tænkes anvendt i fredningsarbejde.

Sørvæn: Det beklages at kun et nummer udkom i 1979. I 1980 påtænkes atter 2 numre, 1 forårs nr. og 1 efterårsnr..

Arsberetningen godkendtes.

ad. 3. Kassererem fremlagde årsregnskabet for 1979 og gjorde rede for de enkelte poster. Regnskabet godkendtes.

ad. 4. Da der ikke yderligere blev opstillet kandidater, blev de af bestyrelsen foreslåede valgt.

ad. 5. Der var ingen eventualiteter.

Efter generalforsamlingen viste Jens Kirkeby en række lysbilleder fra en tur til Israel.

FREDNINGS- UDVALGET,

Fredningsudvalgets arbejde.

Der er tegn i Sol og Måne på at DOF's fredningsudvalg er kommet ud over de første begynder-vanskeligheder, og at arbejdet er ved at skride ind i en mere stabil fase. Men det er også en nødvendighed, for der er arbejdsopgaver nok at tage fat på.

Foreningen er berettiget til at gøre indsigelser over for lokalplanforslag og får derfor tilsendt samtlige lokalplaner der udgives i amtet.

De skal gennemlæses, og finder vi at områder af ornithologisk/biologisk/geologisk værdi er truet, skal der udarbejdes skriftlige klager (og eventuelt rettes henvendelse til andre foreninger, der også kan være interesserede i at gøre indsigelser.)

Ligeledes skal vi være parat til at anmelde alle registrerede overtrædelser af naturfredningsloven (se FELTORNITHOLOGEN 1/80). Her skal vi være opmærksomme på at der ikke er nogen offentlig instans, der går rundt i naturen og kontrollerer. Så her må foreningens medlemmer foruden skrivebordarbejdet også ud i "marken" og registrere eventuelle lovovertrædelser. Her kræves nøje beskrivelse af lovovertrædelsens karakter (hvor, hvornår, hvordan, hvad osv.), helst suppleret med fotografier og henvisning til områdets biologiske/geologiske værdi. En anden vigtig opgave er derfor også at lokalitetsregistrere med optællinger, fotos osv., så vi har noget materiale at henvise til, når der skal skrives ind.

Opfyldning i
Astrup Mose

Det er også nødvendigt at følge med i dagspressen. Her kan f. eks. omtale af storslåede planer for sommerhuse, vejanlæg osv. ofte være de første varsler om påtænkte overgreb mod naturen. (Foreningen har forøvrigt en lille udklipscentral).

Foruden anmeldelse til de offentlige myndigheder bør vi også deltage i den offentlige debat via f.eks. læserbreve. Det er i det hele taget vigtigt at vi bliver hørt over en bred front; men samtidig må vi sørge for at udtrykke os på en måde der sikrer, at vi bliver taget alvorligt.

At der faktisk begæres overtrædelser af naturfredningsloven er vist kendt af alle. Ellers kan man finde eksempler andetsteds i dette blad og i tidligere numre af Sørvænen.

Der er arbejde nok at tage fat på, og skal vi undgå for mange svipsere, er det nødvendigt med så mange aktive som muligt. Alle har mulighed for at yde bidrag indenfor et af de nævnte områder eller selv foreslå andre arbejdsområder.

Er du interesseret i yderligere oplysninger kan vedlagte postkort benyttes.

Har du ikke for megen fritid kan du dog yde bidrag ved at give oplysninger hvis du observerer nogle naturødelæggende forhold på en fugletur, eller hvor du læser noget i avisen. Her kan vedlagte postkort også bruges.

Foruden det rent praktiske arbejde er det også hensigten at få stablet en slags studiekreds- eller orienteringsarbejde på benene, så vi bedre kan udnytte/udbrede vore egne (og også gerne ude fra kommendes) erfaringer.

Møde den 27/3-1980.

Som det fremgår andetsteds i bladet er der fredningsarbejde nok at tage fat på, og derfor havde fredningsudvalget indkaldt til orienteringsmøde med den hensigt at skaffe nye medlemmer (men selv om

Opfyldning i
Astrup Mose

du ikke var til det møde, kan du stadigvæk godt komme med i arbejdet, indsend blot vedlagte postkort).

Der kom 15 interesserede og forskellige af de "gamle" medlemmer fortalte om lokalplaner, naturfredningslov og konkrete sager, der havde været behandlet. Der blev vist lysbilleder og fremlagt kortmateriale og sagsarkiv som illustration, til de enkelte sager. Bl.a. Hammel lokalplan, Hou lokalplan, Brabrand Sø, Bjerregrav Mose, Skæring Hejde, Mørke Kær, Astrup Mose, Thorsager Mose.

De fremmødte ønskede at deltage i udvalgets næste møde den 9. april. Der holdes fast møde den 2. onsdag i hver måned.

For at andre også kan få et indtryk af arbejdets karakter omtales et par sager i det følgende.

Astrup Mose, (i nærheden af Solbjerg Sø). Som omtalt i Sørvn-
en 1/79 havde man konstateret begyndende opfyldning af Astrup Mose med bl.a. byggeaffald, gre-

ne o.l. Det blev ved Amtsfredningskontoret medvirken meldt til politiet - og hvad så. Ja - politiet henvendte sig til gård-ejeren der havde begået lovovertrædelsen, og han svarede igen med at søge tilladelse til fortsat opfyldning. Og han fik tilladelsen. Jeg citerer fra denne: "Astrup Mose er i landskabelig henseende betegnet som "område af stor/størst landskabelig interesse". Området er især af geologisk og ornithologisk interesse.

På denne baggrund har amtsrådets udvalg for teknik og miljø i medfør med naturfredningsloven §43 besluttet at godkende opfyldningen alene med marksten og evt. mindre mængde jord, hidrørende fra ejendommens drift! Citat slut. Understregningen er min. §43 kan ses i Feltornithologien 1/80.

Den afgørelse kan vi selvfølgelig ikke slå os til tåls med.

For det første er det helt urimeligt at folk skal kunne gå rundt og begå lovovertrædelser og så når det bliver opdaget

søger de om tilladelse til det ulovlige. Og så får de den tilladelse med tilbagevirkende kraft. Hvad er loven så værd?

Derforuden er meget store dele af vor natur stærkt truet fordi landbruget tror at det hele bare er til, for at de skal omsætte det i penge. Her er det både engopdyrkning og så den kedelige tradition der er for at bruge vandhuller o.l. som gratis losseplads, der spiller ind. Landmændene må lige såvel som alle andre erhvervsdrivende betale for at komme af med deres affald på en for hele samfundet acceptabel (og det vil bl.a. sige ikke-forurenende) måde.

Der går rygter om at det bl.a. er våbenklirren fra visse landbrugsorganisationer, der har været medvirkende til at ovenstående tilladelse blev givet, med en så håbløst usaglig begrundelse.

Som involverede i sagen havde vi ret til indenfor 4 uger, at påklage afgørelsen til Fredningsstyrelsen. Det lykkedes os i ellefte time at få udfærdiget en klage, og den blev afleveret d. 28 januar. (Det var bl.a. pga. manglende arbejdskraft, at vi var lidt sent på den med klagen, så derfor er nye aktive velkomne)

Sagen er af principiel betydning, da det er den første af sin art, der køres her i amtet under den nye naturfredningslov, så den skal simpelthen vindes, idet behandlingen af den vil ligge til grund for den nye retspraksis.

Vi har krævet tilladelsen ind-draget og mosen bragt tilbage til sin oprindelige tilstand. Afgørelsen afventes med største spænding.

Mørke Kær (beliggende i nærheden af Rosenholm). Der var tilflydt udvalgte informationer om faldene som sommervandstand på grund af markvanding. Man henvendte sig på Amtsvandingsinspektoratet og fik at vide at der var givet tilladelse til markvanding med overfladevand fra Mørke Kær. Der blev rekvireret to luftfotos af stedet fra Geodæisk Institut (et fra 1971 og et fra 1977) men der var ikke nogen nævneværdig ændring at se.

Thorsager Mose (Beliggende mellem Thorsager og Ryomgård). Her var der konstateret opfyldning med bl.a. jord. DOF gik til Amtsfredningskontoret med sagen for at få dette forhold ændret og resultatet blev at en del af opfyldningen blev stoppet med det samme og at resten skulle bringes til ophør over en vis periode.

Det kan vi ikke være tilfredse med, men vi er kommet i en vanskelig situation. På grund af en proceduremæssig fejl fra Amtets side blev vi nemlig først underrettet ca. en måned efter at afgørelsen var faldet, og dermed var den sædvanlige klagefrist på 4 uger overskredet. Vi må åbenbart også have antennerne ude og selv sikre os at vores anmeldelse behandles korrekt.

Nørre Å, (vest for Randers). Fra sædvanligvis velinformeret kilde oplyses det at visse instanser har haft følehornene ude for at se på mulighederne for en afvanding af engene omkring Nørre Å. Hvis du løber ind i oplysninger (dagspresse o.l.) der kan kaste mere lys over sagen så er det meget vigtigt at du kommer frem med dem. Brug evt. vedlagte postkort.

John Andersen.

ANMELDELSER.

Skarv's Ornithologiske Serie.

Søravnen har modtaget et par bøger i Skarv's Ornithologiske Serie til anmeldelse. Det er ikke noget Søravnen normalt gør, men når vi alligevel vil omtale bøgerne hænger det nok sammen med at denne serie er den p.t. bedste kombination af kommerciel bogudgivelse og aktuell dansk ornithologisk viden. Bøgerne er kommercielle: masser af lækre sorthvide fotos i topklasse. Teksten er letlæst og der gøres et stort forsøg på at popularisere ofte svært tilgængeligt stof, bl.a. gennem talrige forklarende tegninger.

Serien omfatter foreløbig monografier over Fiskehejren, Knopsvanen, Tejsten, Tårnfalken, Storken og Sølvmågen. Hver bog er på 80-110 sider og er heftet. Man har ønsket en meget høj faglig kvalitet af hvert bind, hvilket sikres ved, at forfatterne "gennem mangeårige studier har opnået et indgående kendskab til de fugle som de skriver om".

Faste ingredienser i hefterne er oplysninger om kendetegn, dragter og dragtskift. Sidst i hver hefte gives en kort gennemgang af andre arter i samme slægt. Herudover er det forskelligt stof fra bind til bind, alt efter arten og forfatterens engagement i samme.

Sten Asbirk har skrevet om Tejsten, som han iverigt har lavet licentiatstudie på. På trods af det store engagement i arten forfalder han dog ikke til at skrive for meget om det, men giver en virkelig læseværdig fremstilling af Tejstens adfærd og øvrige relation til omgivelserne. Jeg synes, at det er en god bog, også fordi den går ind på at diskutere mere generelle teorier.

Tommy Dybbro står for bindet om Storken. Det er en betydelig mere populært anlagt bog, der nok nærmere fokuserer på Storken som art, fremfor som en del af et system. Der lægges stor vægt på hvem, hvad, hvorspørgsmålet men umådelig lidt på adfærd og øvrig relation til omgivelserne, bortset fra mennesker.

Den efter min mening p.t. bedste bog i serien er om Sølvmågen, skrevet af Kjeld Hansen, der paradoksal nok er den, der har det mindste engagement til "sin" art blandt forfatterkollegerne. Onde tunger har sagt, at "dette er en bog om Tinbergens værk: "The Herring Gull's World", oversættelsen fejler i hvert fald intet". Det er rigtigt, at Sølvmågebogen bærer stærkt præg af dette værk og af andre væsentlige inden- og udenlandske undersøgelser. Det er imidlertid også rigtigt, at Kjeld Hansens Sølvmågebog er den p.t. eneste, der tager fat om Sølvmågeproblematikken på en grundig, saglig og alligevel populær måde. Der er for mange Sølvmåger. Hvorfor? Hvad kan vi gøre ved det? Jeg synes at bogen virkelig formår at vende holdningen "bare en måge" til "en spændende fugleart". Modsat Storkebogen får vi ikke blot en omtale af Sølvmågen som art, men i høj grad også som en del af et miljø.

Bøgerne koster omkring 50-80 kr. og kan købes i boghandlen eller ved henvendelse til Skarv Naturforlag, Kongevejen 45, 2840 Holte. Der er 25% prisreduktion, hvis man abonnerer på serien, hvis næste bind bliver om Skarven.

Jørn Eskildsen

MOSEGRUPPEN.

Mosegruppen er det seneste skud på Fredningsudvalgets stamme. Som nævnt andetsteds har Fredningsudvalget været travlt beskæftiget med at anmelde overtrædelser af Naturfredningsloven, og i de fleste tilfælde har det drejet sig om opfyldning af moser. I landbrugskredse er der en hævdvunden tradition for at losse alt affald ud i mosehuller, og det er netop dette forhold, der gør, at problemet er så stort. I en tid hvor naturen er indskrænket så katastrofalt og hvor det især er gået ud over vådområder, har vi slet ikke råd til at miste de små mosehuller.

Det er en erkendelse heraf, der har ført Fredningsudvalget til at søge at få bedre kendskab til i første omgang alle større mosehuller i Århus Amt. En gruppe på 8 personer er blevet nedsat og har allerede haft det første møde og første ekskursion. Vi fandt ud af, at vi ikke ville gabe over for meget i første omgang hvorfor vi ville koncentrere os om enkelte kommuner i 1980 og så senere gøre registreringen mere dækkende. Det har efter de første ekskursioner vist sig, at vi har været for optimistiske - der var slet ikke så mange moser at registrere!

Det var meningen at vi ville koncentrere os om Nørre Djurs kommune. Vi skulle sende et par stafetter ud for at rekonoscere hvorefter vi ville indkalde vore medlemmer i denne og tilstedende kommuner til en ekskursion i en af moserne i Nørre Djurs

kommune. Vi fandt nemlig, at det var meget bedre, at vore medlemmer, der bor nær ved de moser vi gerne vil have et bedre check på, skulle lave optællingerne og registreringerne af mosernes "tilstand".

Bristede illusioner.

Bevåbnede med kikkerters, notesbøger og 2-cm.-kort drog de tapre stafetter derfor ud til Nørre Djurs kommune for at lede efter moser. Det så godt ud, der var mange blå pletter på kortet, vi ville nok kun nå en lille del af de mange mosehuller, der fremgik af kortet. På kortet (der var fra 1976) var der et mægtigt blåt område ved Villersø. Det var beliggende op ad Villersø Bæk. Vi var lidt betuttede, da vi kom til stedet og fandt, at mosearealerne var tæt pilekrat. Ja, vi havde faktisk svært ved at finde bare noget sådant. Der var slet ikke sammenhængende mose, men det, der var tilbage var splittet op af marker. Der var knastørt overalt og vi kunne mistrøstigt konkludere, at det ville tage mindre end et par dage at gøre det af med resterne - så afvandet var stedet. De var allerede begyndt at bruge vandkanoner. Nå, vi lod os ikke slå ud - der var blå farve på kortet vest for Kastbjerg. Da vi kom dertil var det marker det hele. Der kørte traktorer på de steder, hvor der på kortet så ud som om der skulle ligge en Skeand Ironisk nok fandtes der én - een - pilebusk tilbage i hele området. Man skal ikke kunne sige, at alt lades

øde.

Nu var vor kåthed ved at være forsvunden og det var med bange anelser at vi drog til det, der på kortet hed Hemmed Kær, lige vest for Bønnerup. Desværre blev vore anelser ikke gjort til skamme. Vi fandt 3-4 enklaver af meget tæt pilekrat. Der var dybe, dybe drænkkanaler med 2 m. ned til åbent vand. Overalt marker. Det pilekrat der var tilbage var på så tør bund og af så ringe størrelse at vi havde svært ved at se, at blot én Tornsangere kunne slå sig til tåls med.

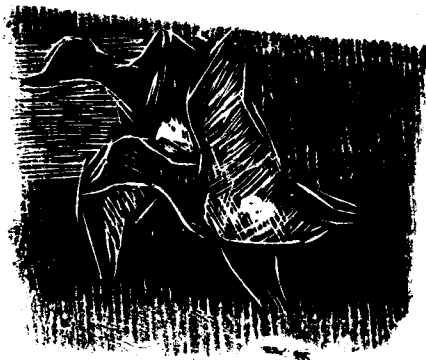
Da vi noget desillusionerede kørte ud af området så vi et skilt pegende mod vor kørselsretning med teksten: "Hemmed Kær". Vi var gråden nær.

Vi fortsatte imidlertid ufortrødent. På kortet var der noget der hed Skademose, helt ud til havet. Nu gjaldt det! Heldigvis viste det sig, at mosen fandtes, og at den var enormt spændende. Gamle knottede birketræer, der helt har fået lov til at gro som de vil. Der var alligevel moser i Nr. Djurs kommune.

Det var nok Skademosens skyld, at vi ikke bare tog hjem, men fortsatte eftersøgningen. Da vi tilsidst drog tilbage mod Århus kunne vi konstatere, at vi praktisk taget havde været ved alle moser i Nr. Djurs kommune. Vi havde fundet 2 - TO - gode moser og 3-4 mindre gode med tæt pilekrat. Selvom vi nok vidste at det stod slemt til, var vi dog bestyrkede over at der var sket så stor indskrænkning af moserne på 4 år.

Mosegruppens arbejde er vigtigt

Vi måtte opgive den gode tanke at starte en lokal data-indsamling fra moser i Nr. Djurs kommune. Istedet blev vi endnu mere opsatte på, at vi simpelthen

er nødt til at få et mere fuldstændigt billede af hvormeget mose vi har tilbage i Århus Amt. Snarest!! M.a.o. mosegruppens arbejde er vigtigere end vi selv troede.

Selvom det således var hurtigt at få et overblik over mosearealerne i Nr. Djurs Kommune, behøver vi alligevel hjælp fra alle vore medlemmer i Århus Amt. Vi må have en nøje beskrivelse af alle resterne i hele amtet og vi må også have taget fotos fra det der er tilbage. Hvis du derfor gerne vil gøre en indsats for dette arbejde - der er ikke andre der gør det !!! - så skulle du tage at kontakte Mosegruppen gennem foreningens adresse eller gennem en af dens medlemmer. Når vi så har fået registreringen op at stå, kan vi begynde at gøre noget ved ondets rod: nemlig at informere om mosernes betydning og landmændenes dårlige værne til landbrugsorganisationerne og den øvrige befolkning.

Mosegruppen er:

Ib Jensen (tlf. 124650), Kirsten Ladefoged, Hanne Møller, Allan Janniche (tlf. 112174), Jörn Eskildsen (tlf. 199312), Jean Rasmussen (tlf. 579357), Jørgen Franck (tlf. 158618). Sekretær for gruppen er Lars Johansson (tlf. 133102).

/je

PR-UDVALGET.

I februar 1980 blev det besluttet at lave et PR-udvalg. Som navnet siger, drejer det sig om "at sælge en vare", i dette tilfælde at udbrede kendskabet til Dansk Ornithologiske Forening og det arbejde foreningen udfører. Da udvalget endnu ikke har haft det første møde (med. marts) er aktiviteterne endnu ikke udført. Fuglestemmeture i samarbejde med dagspressen arrangeres i lighed med sidste år. Disse udarbejdes af ekskursionsudvalget og har i 1980 til formål at skaffe midler til udsigtstårnet ved Brabrand Sø. Der er en udvidelse af dette arbejde som PR-udvalget påtænker at udføre. Mulige emner er udstillinger på biblioteker, uddeling af foldere om DOF på strøget mm.

Foruden dette er ønsket med udvalget også at have en gruppe som kan lave nogle arrangementer for medlemmerne, så vi i fællesskab kan arbejde med emner om fugle, fuglebeskyttelse, naturbeskyttelse mm. Bl.a. kunne man tænke sig, at vi afholdt et møde hvor vi gennemarbejdede Naturfredningsloven, for at se hvilken beskyttelse den giver forskellige naturtyper og hvilke muligheder den giver os for at protestere mod naturindgreb. Vi kunne også diskutere jagtpolitik, lave fuglestemmekurser mm.

Alle som måtte have ideer til PR-arbejde kan henvende sig til PR-udvalgets kontakt, som er: Hans Henrik Høj, Møllegade 96A, 8660 Skanderborg, tlf. 521472.

HHH

Efter redaktionens slutning har PR-gruppen haft sit første møde. På mødet blev bl.a. de ideer som er skitseret ovenfor konfirmeret og der blev sat tidspunkter for de enkelte aktiviteter.

Man vedtog også, at arrangere en introduktions-weekend for "aktivisterne" i lokalafdelingen, d.v.s. Fredningsudvalget o.a. På denne weekend, der skal holdes i Klostermølle ved Salten Langsø vil der blive snakket om hvad vi har lavet af fejl og gode ting i den seneste tid. Vi vil høre indlæg, der skal lære os om den offentlige forvaltning og vor rolle i den, om Naturfredningsloven osv. Vi vil også invitere fagfolk, bl.a. DOFs fredningsmedarbejder, der skal snakke om deres felt og erfaringer, vi kan bruge.

Hvis du er interesseret i at være med, så kontakt Fredningsudvalget eller se efter i meddelelserne. Weekendens vil sandsynligvis holdes i september.

/je

MOESGÅRD- RAPPORTEN.

Det er nu atter blevet muligt, at købe en rapport for Moesgård Strand.

Moesgård-rapporten udgives af Østjysk Biologisk Kartotek, som er et upolitisk forlag, der gennem salg af publikationer, søger at opkøbe små vandhuller. Rapportens pris er kr. 10,- og den kan købes ved henvendelse til Allan Janniche, Langenæs Alle 72, 8000 Århus C, (06) 112174 eller ved henvendelse til undertegnede. Da rapporten kun er trykt i et begrænset oplag, tilrådes det at bestille den hurtigt, da der i skrivende stund er stor rift om den.

Rapporten er en oversigt over hvilke fugle, der trak forbi Moesgård Strand i foråret 1979, og den kan med udbytte bruges af såvel garvede Moesgård-ornithologer som almindelige "fuglekiggere", da den giver et indblik i hvilke fugle man kan træffe ved en af Østjyllands fineste træklokaliteter, beliggende kun 8 km syd for Århus.

På grund af dårligt vejr i en del af trækperioden, blev det samlede træk i 1979 lidt mindre end gennemsnittet for de øvrige år.

Der foreligger 2 jagttagelser af Lom, hvor det i det ene tilfælde drejer sig om 1 ex. af Rødstru-

bet Lom.

Den anden jagttagelse drejer sig om 1 død ex. For lappedykkernes vedkommende blev der jagttaget 3 arter, heraf var den ene art Nordisk Lappedykker, af hvilken der rastede 1 ex. 14/3. På gåsefronten overraskede Kortnæbbet Gås ved at aflægge Moesgård et besøg. Hele 5 ex. blev jagttaget 9/4. Der var både positive og negative overraskelser omkring Rovfugletrækket. De negative overraskelser bestod i at totalen for Musvåge blev så lav som 600 ex. Rød Glente udgjorde den positive overraskelse, idet der blev jagttaget 5 ex., hvilket er over normalen. Af de 10 resterende Rovfuglearter skal nævnes Hedehøg 1 ex. 20/5 og Dværgfalk 1 ex. 7/4. Af Fiskeørn blev 9 ex. jagttaget, hvilket svarer til normalen.

	Første	Sidste	Ialt
Musvåge	5/3	20/5	600
Fjeldvåge	31/3	20/4	4
Rød Glente	24/3	9/4	5
Hvepsevåge	20/5	1/6	12
Rørhøg	7/4	1/5	6
Blå Kærhøg	10/4	1/5	2
Hedehøg	20/5		1
Duehøg	5/5		1
Spurvehøg	11/3	1/6	115
Fiskeørn	3/4	12/4	9
Dværgfalk	7/4		1
Tårnfalk	24/3	10/5	8

Der foreligger iagttagelser af ialt 8 vadefuglearter og af disse forekommer kun Vibe almindeligt. Totalen blev 429 ex. Da mågefuglene kun sjældent bliver noteret skal der ikke siges noget om disse. Hos spurvefuglene blev der foruden de almindeligt trækkende arter også iagttaget

Hedelærke 6 ex. ialt og Bjergvipstjert 3 ex. Sidstnævnte art er tilsyneladende blevet en årlig trækgæst ved Moesgård.

ØBK/v
Hans Henrik Høj
Møllegade 96A
8660 Skanderborg
Tlf. 521472

OPRÅB!

ANG. VANDHULLER OG SMASØER I ÅRHUS KOMMUNE.

Til en rapport om de små vådområder i Århus Kommune opfordres alle, der måtte ligge inde med oplysninger om især ynglefugle og padder, til at henvende sig til nedennævnte. Oplysninger fra de sidste fem år har særlig interesse, hvilket dog ikke bør afholde nogen fra at indsende ældre oplysninger.

Materialet tænkes anvendt til almindelig orientering om vandhullernes tilstand og betydning, samt til støtte for beskyttelsen af disse i fremtidige sager omkring lokalplaner og lignende.

Til interesserede med oplysninger tilsendes et kort 1:25000 med alle vandhuller (800 stk.), angivet med et nr.

Desuden er personer, der evt. vil hjælpe til med undersøgelsen af lokaliteterne i 1980, velkomne til at henvende sig til enten

Søren Skriver	eller	Peter Skriver
Kanehaven 56		Marstrandsgade 3
8240 Risskov.		8000 Århus C
tlf. 211999		tlf. 137974

ADRESSELISTE.

BESTYRELSEN:

Liselone Callesen, Studsgade 27,
1, 8000 Århus C. Tlf. 192898.

Flemming Christensen, Bernstorffs-
vej 71, 8260 Viby J. Tlf. 143680.

Hans Henrik Høj, Møllegade 96A,
8660 Skanderborg. Tlf. 521472.

Allan Janniche, Langenæs Alle 72,
8000 Århus C. Tlf. 112174.

Arne Kiis, Universitetsparken 3,
2, vær. 119, 8000 Århus C. Tlf.

194415.

Jens Kirkeby, Oksevejen 16, Tør-
ring Mark, 8680 Ry. Tlf. 891920.

Henning Lykke Larsen, Schleppe-
grelsgade 7,1, 8000 Århus C.
Tlf. 197318.

Jesper Madsen, Skovvangsvej 214,
5, 8200 Århus N.

Niels Agård, Lindholmvej 17,3 tv,
8200 Århus N, Tlf. 164145.

KONTAKTPERSONER TIL UDVALG OG GRUPPER:

Ekskursjonsudvalg og mødeudv.:
Flemming Christensen, Bernstorps-
vej 71, 8260 Viby J. Tlf. 06-
143687.

Rapportgruppen: Henning Lykke
Larsen, Schleppegrelsgade 7,
8000 Århus C. Tlf. 197312.

PR-udvalg: Hans Henrik Høj,
Møllegade 96A, 8660 Skanderborg.
Tlf. 06-521472.

Ringmærkegruppen: Henning El-
gård, Egebaksvej 27, 8270 Høj-
bjerg. Tlf. 06-270784.

Fredningsudvalg: Jørgen Keis,
Engvej, 61. Ry, 8680 Ry. Tlf.
06-898408.

Fugleplejecentralen: Jens Kir-
keby, Oksevejen 16, Tørring
Mark, 8680 Ry. Tlf. 891920.

Storkegruppen: Georg Guldvang,
Bytoften 17, 8660 Skanderborg.
Tlf. 06-523120.

Gåsegruppen: Jesper Madsen,
Skovvangsvej 214 5, 8200 År-
hus N.

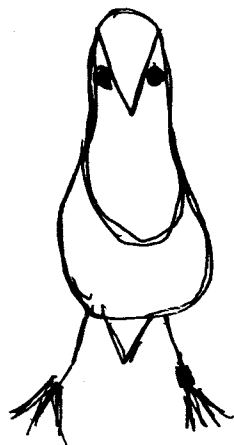
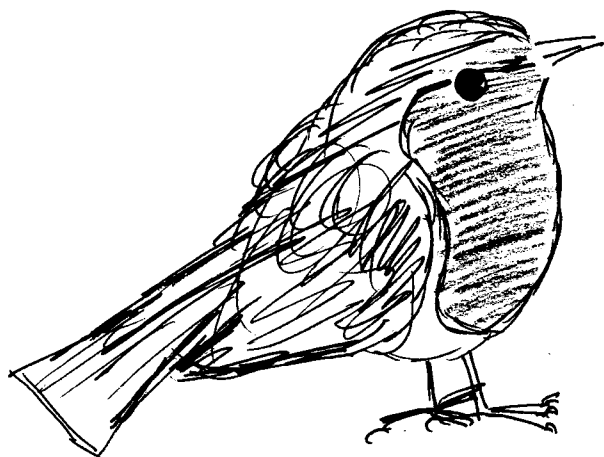
Rovfuglegruppen: se Gåsegruppen.

Ternegruppen: Se mødeudvalget.

Småfuglegruppen: Lars Hansen,
Bakkegårdsvej 21, 8240 Risskov.

Lokalitetsregistrering: Allan
Janniche, Langenæs Alle 72.
Tlf. 112174.

SEND TEGNINGER IND,

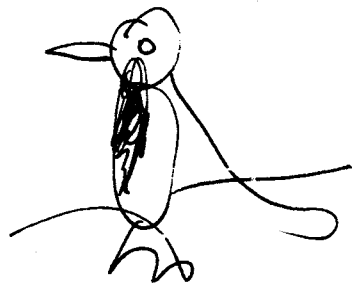
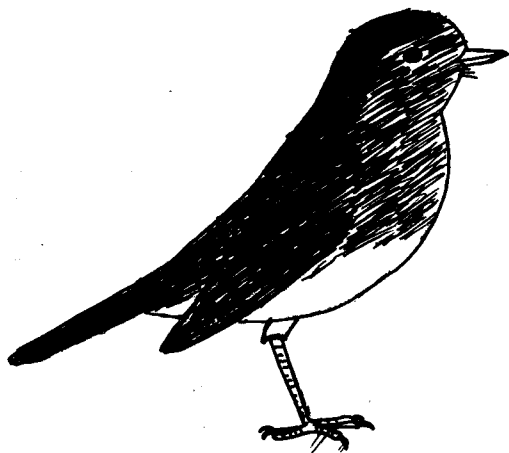
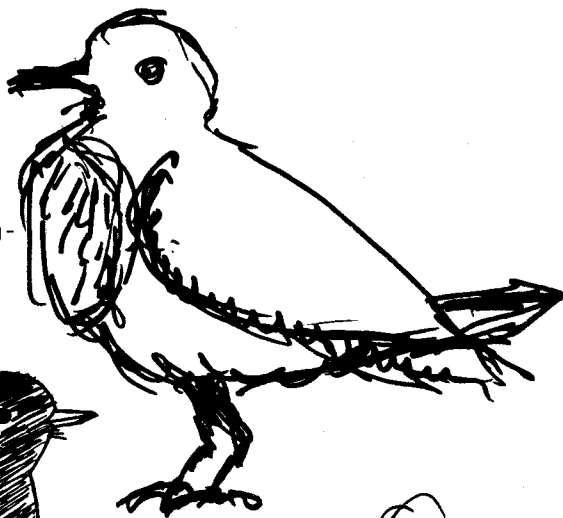

At tegne fugle er spændende, selvom det ikke dyrkes professionelt.

Alle der tegner i det små, opfordres derfor til at sende skitserne til Søravnen. Vi vil fremover gerne kunne illustrere bladet med originale tegninger.

Vi har selv lagt ud med vore tolkninger af en Rødhals.

red.

EXKURSIONS- REFERATER.

KYSING FJORD 13. JANUAR.

Blæsende og Råkolddt. Ca. 15 deltagere så 3 Rådyr, 1 ræv krydse fjorden over isen, 1 hun af Lille Skallesluger og nogle svømmeænder, svaner og et par rovfugle.

Vi gik os til varmen i godt 3 timer.

Allan.

MARIAGER FJORD 17.2.80.

Under kyndig vejledning fra Flemming C og Jens K., drog deltagerne en kold februar morgen, fra Viborgvej mod Mariager Fjord.

Inden afgangen havde vi alle deltaget aktivt i planlægning af ruten, der skulle bidrage med mange ænder, svaner osv.

Først til Mariager, hvor der skulle tankes op med Wienerbasser, rundstykker og mælk. Dernæst langs sydsiden af fjorden til Hadsund. Her skulle fjorden krydses og snuden vendes mod Als Odde. Undervejs til

Odden, fandt vi ud af at folkevognen udmærket kunne bruges som amfibievogn. Efter at odden var rundet, tilbage til Hadsund. Hilste på den lokale pølsemand. Videre langs nordsiden til Ouegård Mølle, hvor det lykkedes os at komme ned til fjorden, via et dambrug (havde fået tilladelse). På hjemturen rundede vi sydsiden, øst for Hadsund.

På turen blev der mellem Mariager og Saltværket ved Assens set: Taffeland 9, Troldand 6, Sangsvane 9, og en mystisk gås, hvis identitet ikke er klarlagt i skrivende stund. Endvidere sås Hvinand, Stor Skallesluger m.fl. Gåsens identitet opklares forhåbentlig senere, da FC vakst, fik fokuseret novoflexen på den.

På Hadsund bro ventede Lille Lappedykker 2.

Als Odde gav intet resultat. På vej til pølsemanden så vi en flok Snesperve.

Ved Ouegård Mølle havde vi specielt Musvåge 2, Hvinand 20, Troldand 400, Sangsvane 80, Lille Skallesluger 2 hun, Gravand 4, Taffeland 30 og Lille Lappedykker 7.

Alt i alt en hyggelig tur med mange lækre fugle og hyggeligt samvær.

Gabin

ARHUS A 42-2-1980.

15 deltagere, incl. leder, mødte op ved Pindsmølle. Først gik vi gennem skoven, hvor vi, udover at høre Ravn, så: Træløber 2, Fuglekonge 5, Stør Flagspøtte 1, nogle mejser og et eger. Ved Fusvad mødte vi åen igen. Ikke alle havde gummistøvler på, og vi der havde, måtte låne et gyngebraedt som bro, alle kom tørfootet over bækken.

På vej tilbage så vi endnu 2 Træløber og nogle andre arter bl.a.: Spætmejsje 2, Gråand 2, Fiskehejre 1. Isfuglen holdt sig væk og Bjergvipstjerten var bukket under i vinteren, så dem så vi ikke. Men alle var godt tilfredse med 3 Vandstøre.

Bjarke Huus Jensen

BRABRAND SØ 16-3-80.

Kl. 9.00 startede 6 cyklister fra Viborgvej 29. Vi kørte langs åen, helt ud til søen. Det var en streng tur, fordi der ikke var ryddet sne på stien. Vi standsede flere gange, og iagttog, at Hættemågerne og Gråænderne var klar til at yngle. Da vi kom til Søsken kom endnu en deltager, og viste os 4 Skovhornugler. På turen blev der bl.a. set: Rørhøne 5, Knopsvane 10, Troldand 60, Stor Skallesluger 26, Taffeland 6, Blishøne 400, Vibe 76, Gravand 2, Pibeand 5, Musvåge 1, Hvinand 7, Svartbag 5, Toppet Lappedykker 6.

De fleste vendte om ved Søsken, men denne i vestenden kunne de have set: Tårnfalk 2, Fiskehejre 1.

Flemming Lundberg.

TUR TIL GRÆNSELANDET 21-23 marts.

Afsted fra Viborgvej i 2 biler med 12 friske unge mennesker.

Ankom til Løgumkloster hvor der var konge- og dronninge portrætter på det fine gamle vandrehjem.

Næste dag, sørme op før seks og så blev der endda sunget af højskolesangbogen til morgenmadden.

Kører sydpå til Vidåen. Blæsende koldt og ikke møj forår at spore. Lidt svaner, ænder og gæs + en Due- og Kærhøg.

Over en søvrig grænse og styrer lidt forvirret gennem marsklandet. Stopper flere gange langs diget og ser efter om der skulle være noget. Grå-, Grav-, Spids- and og de tidlige vadere, så som Storspove, Strandskade, Vibe, Stor Præstekrave, Rødben og alm. Ryle.

Hauke Haien Koog godt belagt med Pibeænder og Pibesvaner (5600 og 100) ellers kan også bemærkes nogle flotte Atlingænder i scope..

Ja, varmt er det ikke og vi går hele den lange vej på 6 km ud til enden af Hamburger Hallig og tilbage igen. Ser ikke

andet end nogle Bjerglærker og en død Bramgås, men friskt var det.

Gør et rast ved Nolde Museum. Nogle går ind og ser på, andre studerer de tillidsfulde Vibers trampen uden for cafeteriets vinduer.

Handler ind i grænsekiosken og det begynder at sne.

Når vandremutters aftensmad og nyder vores handlen ind.

Dagen efter er der isgigt og sne-dække, men det forsvinder hurtigt, da solen får magten.

Til Højer, hvor vi drejer til venstre mod slusen.

Ser det flotte digebyggeri, som er meget fremskudt, nu.

Får en snak med en bondeknold, der mener vi har kørt for langt frem, må bakke ud af sagen.

På vej mod Ballum ses mange flotte Knortegæs og et brændt straffespark.

Der er lidt forår i luften .

Hvorfor køre rundt i det kolde fugletomme Vest-Tyskland, når det vrimler med fugle ved Ballum Sluse.

Får et godt langt kik med 5000 Kortnæbbede Gæs og få Blis-, Bram-, Grågæs. Musvåger er der også, og endnu en Duehøg på jagt over vadehavets enge.

Rømø dæmningen var kedelig og det kan man også sige om Lakolk Sø, som ikke indeholdt de af lederne lovede Gråstrubede Lappedykkere.

Mere spændende var den kro ved Kongeåen, som afsluttede vor tur. Her var både Kaffe, Kringel og Vandstær.

Lars Abrahamsen

MOESGARD 30-3-1980.

20 deltagere. Vejret var ikke trækvenligt, men nogle arter kom der da. Der var flest Ringduer, Alliker, Krager, Sanglærker, Hvide Vipstjerter og Støre. Af andet skal nævnes: Strandskade 1, Spurvehøg 2 + 3 rast., Sortand 5, Musvåge 3 + 2 rast., Huldue 2, Storspove 7, Stor Skallesluger 5, Misteldrossel 3, Tårnfalk 1 og Fiskeørn 1.

Der var en del døde perioder, som vi brugte til at iagttage et redegiggende skadepar. Ca. halvdelen af os gik en tur i skoven, hvor vi så nogle mejser og drokler. Da vi kom tilbage kom dagens 13'ner, en Mosehornugle. Dagens obs. sluttede kl. 12.00.

Bjarke Huus Jensen

SKAGENTUREN 2.4.80-7.4.80.

Et par sekunder i fem, om eftermiddagen lykkedes det at samle alle deltagere til dette års rovfugletræk ved Skagen. Ialt 8 personer.

Turen til trækstedet, foregik hurtigt og smertefrit, hvilket nok skyldes, at vi alle faldt i hak, lige med det samme.

I forbindelse med energibesparelser var det planlagt, at transporten til og fra obs-stederne, hovedsagelig Flagbakken, skulle foregå via cykel.

I løbet af den første dag/nat var vi udsat for nogle usædvanlige oplevelser: 1 cykel blev stjålet, 1 cykel punkterede (kunne ikke lappes, selv med 6 lapper ovenpå hinanden), og en af deltagerne havde ingen cykel. Cykel/deltager ratioen nedbragtes som følge heraf til 5/8. Trøds disse voldsomme problemer, klarede transporten tilfredsstillende. Man fokuserede simpelthen på bagagebærer og stang. Et enkelt

bagagebærer kunne ikke klare byrden, og brød sammen et stykke fra Bodille's Bar.

Tidligt næste morgen (7.00), før morgenmaden, startede et hav-obs fra Gl. Skagen Strand. Her såes, Sortstrubet Lom, Lom sp., Hvinænder, Pibeænder, Sortænder, Knortegæs, Stor- og Toppet Skallesluger m.m.fl.

Denne morgen-obs blev en vane, selv om deltagerantallet svingede en del. Vanen blev dog afbrudt den 5.4.80, hvor vi startede dagen kl. 4.30, med en cykeltur til Grenen (uden morgenmad, hvilket plagede enkelte deltagere). Denne morgen såes: Havlit, Fløjlsand, Sortand, Pibesvaner, Grønsisken, Gråsisken, Stor Skarv m.fl.

Efter endt morgenobs, tankedes der op på vandrehjemmet. Under morgenmaden foretog Henning Lykke obs, de morgener hvor han kunne erobre sig en vinduesplads.

fejl der burde rettes, ting der skulle være uændret osv. Denne aften sluttede med at alle blev enige om at mødes, i hvertfald næste påske.

I toget hjem, forsøgtes med held (delvis), at fortrænge sorgen (turen slut) og vi oplevede endnu engang et socialt sammenhold.

En tak til lederne, Allan og Henning Lykke, for god assistance ved bestemmelse af diverse fugle, behageligt samvær og meget mere.

En anbefalelsesværdig tur, til folk der sætter fugle og hinanden lige højt.

Gabin.

Resten af dagen tilbragte vi på Flagbakken, i hyggeligt samvær med dels fuglene, dels med hinanden. Dagen sluttede ca. 16.00, hvorefter turen gik til vandrehjemmet. Her foregik underholdningen let og smertefrit. Der var simpelthen kontakt.

SALTEN LANGSØ VINTEREN 79/80

Alle dagene havde samme udseende, med undtagelse af d. 5.4. 80.

1. Morgenobs ved havet.
2. Morgenmad på vandrehjemmet.
3. Indkøb hos købmanden.
4. Cykeltur til Flagbakken.
5. Hjemtur. Hyggeligt samvær.

Jeg skal i denne artikel kort fortælle om vore iagttagelser fra Mossø og Salten Langsø. Referatet omfatter besøg fra 7/10, 4/11, 2/12, 6/1, 3/2 og 2/3.

Deltagerantallet var gennemsnitligt på 10 personer pr. eks-kursion.

Af fugle på Flagbakken kan nævnes: Kongeørn (2 stk 2-årig, 1 stk 4-årig), Havørn jæv. (problemer med identifikation), Duehøg, Rød Glente, Blå Kærhøg, Rørhøg, Musvåge, Fjeldvåge, Spurvehøg, Tårnfalk, Mosehornugle (først antaget for Musvåge), Trane, Ravn, Mistdrossel, Gråsisken, Grønsisken, Storskarv, Sædgæs osv.

D. 7/10 startede vi turen med Embørg Hoved og Lindholm Hoved, hvorfra vi kunne observere Sorthalset Lappedykker 2, Fiskehejre 1, Krikand 2, Troldand 16, Tårnfalk 2, Kvækerfinke 2 og Grønsisken 1. Vi tog derefter over til Salten Langsø, hvor vi under en gåtur i området så eller hørte Grågås 2, Musvåge 2, Grønspætte 1, Træløber 1, Misteldrossel 9, Lille Korsnøb 5.

I løbet af den sidste aften, hvor tanken om afslutningen plagede deltagerne, opstod der en situation, der førte til "Debat om turen". Alle deltagere fik ordet, hvilket indebar at alle indtryk og meninger kom frem. Vi diskuterede samværet, problemer,

Fra turene D. 4/11 og D. 2/12 foreligger der kun yderst sparsomme notater, hvorfor jeg vil nøjes med at nævne en Stor Tornskade som blev set ved Salten Langsø på december-turen.

D. 6/1 observerede vi mellem Ry og Emborg Musvåge 1 og Fjeldvåge 1. Efter den pæne start fortsatte vi over til Klostermølle hvor vi så Musvåge 3 og Vandstær 2. Inden vi drog mod Salten Langsø lod en flot Nøddekrige sig beskue af de fleste deltagere. Under vores gåtur ved Salten Langsø sås en gakkende Kanadagås overflyve Blidsø. For enkelte deltagere blev turen afsluttet med en Lille Skallesluger i Rye Møllesø.

D. 3/2 blev brugt til at undersøge området omkring Klostermølle og Gudenåen ved Voervadsbro. Resultatet blev Lille Lappedykker 2, Knopsvane 6, Sangsvane 3, Troldand 12, Stor Skallesluger 2, Halemejse 8 og Vandstær 1.

D. 2/3 blev første stop på Gudensø, her observeredes Toppet Lappedykker 1, Sangsvane 3, Gravand 3, Pibeand 6, Troldand 10, Hvinand 6 og Stor Skallesluger 22. Næste stop var Klosterkær Enge. Der var Knopsvane 2, Grågås 3, Krikand 2, Troldand 12, Hvinand 6. Vi kørte derefter over til Salten Langsø, hvor vi spadserede på Addit Næs. Resultatet af gåturen blev Fiskehejre 11, Knopsvane 2, Sangsvane 3, Stor Skallesluger 4. Endvidere så vi også 5 Musvåger, hvoraf to udførte en flot parringsflugt. Tre af deltagerne kunne afslutte turen med Lille Skallesluger 3.

De næste Salten Langsø eks-kursioner.

Da vi fortsat afholder eks-kursioner til området en gang om måneden, kan det måske være på sin plads, at nævne nogle af de fugle vi har mulighed for at møde.

Sorthalset Lappedykker vil vi kunne møde ved Mossø, hvor Danmarks største koloni har til huse. Skarven kan vi ligeledes se ved Mossø, hvortil den kommer flyvende fra Vorsø for at fiske. Fiskehejren kan vi se ved Salten

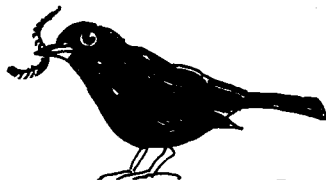
Langsø, som er en yndet fiskeplads for denne store fugl. Grågåsen kan sammen med Gravand, Tafeland og Troldand træffes ved Mossø. Af rovfuglene kan vi træffe Musvåge, Spurvehøg, Duehøg Hvepsevåge og Fiskeørnen, som oversommer inde ved Salten Langsø. Grønspættan er også almindelig og muligheden for at vi får den at se er stor. Hvis vi er heldige kan vi træffe både Vende-hals og Hedelærke, som begge er sjældne arter. Endvidere kan vi træffe alle de almindelige og de mindre almindelige arter af spurvefugle, såsom Misteldrossel og Rødrygget Tornskade.

Jeg håber, at denne lille præsentation af de fugle vi kan møde på de kommende ekskursioner i foråret og sommeren har givet folk lyst til at deltage på disse ekskursioner, hvor der trods de mange fugle også bliver lejlighed til at nyde medbragt kaffe.

Hans Henrik.

SOM ORNITOLOGER OG ANDRE NATURELSKERE SIGER

ALTID TÆT PÅ MED EN KOWA

▪ KOWA PRISMEKIKKERTER ▪

Når De køber en KOWA prismekikkert er De sikker på at få noget af det bedste optik der fremstilles i Japan i dag. KOWA leveres i 6 forskellige størrelser som er velegnet til hvert sit formål.

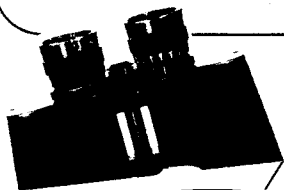
- 8x30 Handy model til jagt.
- 7x35 Fin, fin til all-round brug.
- 9x35 Til bjergfolk og lign.
- 7x50 En rigtig natkikkert med stor lysstyrke, rolig til søens folk.
- 10x50 Til fuglestudier hele døgnet.
- 20x60 Til lange lange afstande.

Fælles for alle KOWA kikkert er at det er helstøbte letvægtsmodeller (magnesium) og at de har BaK-4 prismer med masser af lys og opløsningsevne.

Priser:

7x35	9x35	7x50	10x50
1100	1225	1285	1350

FORLANG GRATIS PRISLISTE

Kowa

købes hos DANMARKS STØRSTE
KIKKERTSPECIALFORRETNING

▪ KOWA SPOTTINGSSCOPE ▪

Den populære udsigtskikkert KOWA 60mm spottingscope, er udstyret med så fin optik, at den, ved hjælp af en adapter, kan anvendes som teleobjektiv for spejlreflekskameraer med aut. objektiv.

KOWA leveres med udskifteligt okular. 15x eller 25x, hvilke, med et kameraobjektiv på 50mm, giver henholdsvis 750mm og 1250mm brændvidde.

Med så store brændvidder kan det være vanskeligt at undgå rystelser. Det anbefales derfor at anvende kabeludløser samt et godt, solidt stativ.

Priser:

20x50	875
25x60	1295

Nu også med afstandsmålere.

Med et KOWA spottingscope kan De betragte meget fjerne objekter som om De selv var tilstede ganske få meter fra.

Ydermere kan De fastholde situationen ved at påmontere Deres kamera, og så senere gang på gang opleve iagttagelsen som fotos i ro og mag hjemme.

Ring til os og spørg, eller endnu bedre, kik ind i vor forretning og få selv syn for sagen.

Optisk·Import

— TELF: (01) 240 300
GAMMEL KONGEVEJ 101 — 1850 KBH.V.